

АНГЛІЙСЬКІ ФОРМУЛИ-РЕАКЦІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ДІАЛОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Терещенко А., студ. гр. ПР-61,
Бондаренко Ю. С., викладач

У діалогічному спілкуванні англійської мови необхідно приділити особливу увагу формулам-реакціям, що є невід'ємною частиною природної усної комунікації. Під формулами-реакціями мається на увазі численний і різний за структурою клас «готових» одиниць англійської мови типу "What a pity", "Suit yourself", "Never mind", "Not at all", "Certainly", що використовуються в діалозі як стандартні репліки на певний вербальний стимул-реакцію співбесідника. Досліджувані формули-реакції відносяться до одиниць предикативного рівня, проте, на відміну від вільно конструйованих пропозицій англійської мови, вони типово мають не лише синтагму підмета і присудка ("It's a pleasure", "You must be joking"), але і характеризуються іншими видами синтагм: "Good idea", "Fair enough", а також можуть не мати синтагми взагалі, як в разі формул "exactly", "definitely" або "absolutely".

Основною відмінною рисою даного класу «готових» одиниць, що цілком визначають його специфіку, безумовно, є наявність фіксованої інтеракціональної функції, внаслідок чого вони можуть вживатися в діалозі виключно в реактивній позиції для вираження або згоди, або незгоди ("No problem").

Стосовно ілокутивних функцій, їх набір також чітко регламентований для кожної одиниці. З цієї точки зору можна виділити моно- і поліфункціональні формули-реакції. На відміну від перших, другі (наприклад, "Of course") здатні виконувати цілий ряд ілокутивних функцій, що дозволяє їм поєднуватися з ініціативними мовними актами різного типу. Монофункціональним формулам властива лише одна певна ілокутивна функція, внаслідок чого їх дискурсний діапазон надзвичайно вузький. Наприклад, формули "Help yourself" і "Make yourself at home" здатні функціонувати виключно як дозвіл, у зв'язку з чим в дискурсі вони прагматично узгоджуються з одним єдиним ініціативним мовним актом - проханням, причому "Help yourself" - лише з проханням про предмет, "Make yourself at home" - лише з проханням про дозвіл. Дещо ширше дискурсний діапазон формули "Be my guest", що може вживатися як реакція як на той, так і на інший інтенціональний варіант прохання:

Ex.1

- *"Can I borrow that new CD of yours?"*
- *"Help yourself./ Be my guest."*

Ex.2

- *"May I take my shoes off?"*
- *"Make yourself at home./ Be my guest."*

Таким чином, володіння формулами-реакціями перш за все передбачає знання особливостей їх прагматичної сполучуваності, що дозволяє реагуючому співбесіднику органічно включати дані одиниці в інтеракціональну структуру діалогічного дискурсу, не порушуючи його зв'язності. Для носіїв англійської мови вказаний аспект вживання «готових» реакцій не представляє труднощі - дані формули використовуються ними в діалозі через звичку. Для іноземців, що вивчають англійську мову, прагматичні обмеження у дискурсному функціонуванні даних одиниць зовсім не є очевидними, що служить причиною помилок, що часто допускаються.

Формули-реакції характеризуються широкою ситуативною варіативною. Тоді як деякі з них відносно нейтральні, то інші або допустимі лише в певному ситуативному контексті, або взагалі недопустимі в рамках кооперативного, ввічливого спілкування. До останніх, поза сумнівом, відносяться такі реакції як *"Mind your own business"* або *"You should be so lucky"*, що звучать грубо, навіть за умови близьких, неформальних стосунків між співбесідниками. Досить низьким рівнем кооперативності відрізняються формули *"Suit yourself"*, *"Who cares?"*, *"I can't be bothered"*. На протилежному «кінці» шкали кооперативності знаходяться такі одиниці як *"Please do"* або *"My pleasure"*. Помилковим є вживання формули *"Of course"* для стверджувальної відповіді на двозначне інформаційне питання:

- *"Do many students study English at your school?"*
- *"Of course."*

Слід зазначити, що в цьому випадку когерентність дискурсу зберігається, проте така реакція недоречна, оскільки вона з необхідністю імплікує, що відповідь на поставлене питання очевидна. Вираження подібного відношення до співбесідника в англійській культурі вважається невічливим, у зв'язку з чим соціальні норми унеможливають використання *"Of course"* у приведеному вище контексті. Для короткої відповіді в даній ситуації доречно буде скористатися фразою *"Yes, they do"*.

Можна зробити висновок, що формули-реакції є невід'ємними й загальноновживаними одиницями англійського діалогічного мовлення.